

Hoe groen is de groene glazenmaker?

Tekst: Jaap Bouwman & Dick Groenendijk

In de vorige editie van vlinders zijn we begonnen met een serie van moeilijk herkenbare vlinders. In deze aflevering geen vlinder maar een libel, de groene glazenmaker (*Aeshna viridis*). De groene glazenmaker is inmiddels een beroemde libel in Nederland. Het is de eerste soort in Nederland met een eigen website en hij heeft vrij veel aandacht gekregen op de radio o.a. bij 'Vroege vogels'. Alle publiciteit voor deze prachtige libel brengt met zich mee dat de soort door heel Nederland gemeld wordt. Niet iedereen weet echter dat de groene glazenmaker een zeldzame verschijning is en dat er een aantal gelijkende soorten zijn die gemakkelijk tot verwarring kunnen leiden. In dit artikel proberen we de soorten waarmee de groene glazenmaker verward kan worden op een rijtje te krijgen.

Een aantal libellen lijkt op de groene glazenmaker. Zelfs de houtpantserjuffer (niet eens een 'echte libel') wordt af en toe voor een groene glazenmaker aangezien.

Kees Velling

Publiciteit zorgt voor veel reacties Doordat de groene glazenmaker zoveel in het nieuws is en landelijke bekendheid heeft, zijn bij De Vlinderstichting veel meldingen binnengekomen van deze soort. Vaak hebben mensen een groengekleurde libel bij hun vijver met krabbenscheer

How green is *Aeshna viridis*?

The dragonfly *Aeshna viridis* has received widespread publicity in the Netherlands this year, and as a result many sightings have been reported. However, this rare and endangered species can easily be confused with other dragonflies. To avoid incorrect recording, it is important that observers are able to distinguish between *A. viridis* and species that closely resemble it. The species that cause the most confusion are *A. mixta* and *A. cyanea*. The biology of each species is given, together with a comparative list of characteristics for making identification easier.

Juffers en echte libellen

De libellen zijn in Europa op te delen in twee groepen, de juffers en de 'echte libellen'. Dit is de basis voor het op naam brengen van libellen. Het onderscheid tussen beide groepen is vrij makkelijk te maken:

- Bij juffers zijn de voor en achtervleugel gelijk, bij de 'echte libellen' is de achtervleugel verbreed.
- Bij juffers liggen de ogen aan de zijkant van de kop. Bij de meeste 'echte libellen' liggen de ogen tegen elkaar aan of is de afstand tussen de ogen gering.
- Juffers hebben een slanker lichaam dan 'echte libellen' en zijn meestal kleiner.

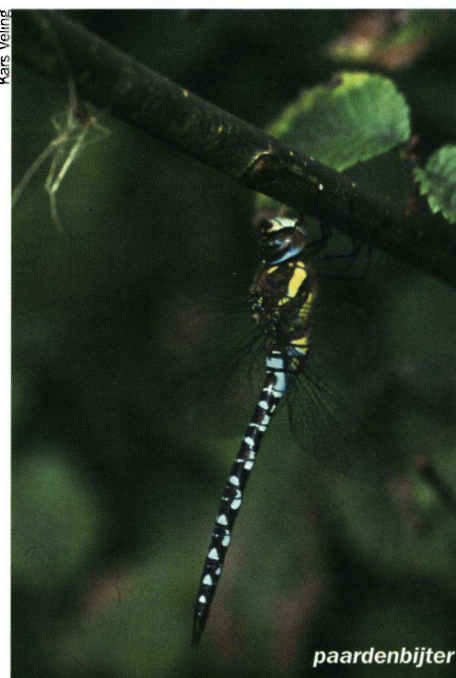
De groene glazenmaker heeft alle kenmerken van de groep 'echte libellen', de achtervleugels zijn verbreed, de ogen liggen tegen elkaar aan op de kop en hij is met zo'n 7 cm een forse soort. De 'echte libellen' zijn weer opgedeeld in zes families. De groene glazenmaker behoort tot de grote familie van de glazenmakers. Deze familie onderscheidt zich van de andere doordat de meeste soorten een mozaïekachtige tekening hebben op het achterlijf en omdat de ogen zich over een groot deel raken. Nu we weten dat de groene glazenmaker behoort tot de glazenmakers komen we aan bij het lastigste deel. Glazenmakers zijn erg rappe vliegers en ze zijn sneller weg dan dat je graag zou willen. Daarnaast zijn er ook nog eens een aantal soorten die zeker bij een vluchtige blik veel op elkaar lijken. De groene glazenmaker is het moeilijkst te onderscheiden van de algemenere paardenbijter (*Aeshna mixta*) en de blauwe glazenmaker (*Aeshna cyanea*).

gezien en de conclusie getrokken dat het een groene glazenmaker is. Het lijkt er op dat veel mensen de groene glazenmaker niet goed kunnen onderscheiden van een aantal soorten die er op lijken. De meeste verwarring wordt veroorzaakt door twee andere glazenmakers: de paardenbijter en de blauwe glazenmaker. Maar heel verrassend werd ook een houtpantserjuffer (*Lestes viridis*) aangezien voor een groene glazenmaker. Alledrie de soorten worden in tegenstelling tot de groene glazenmaker veel in tuinen aangetroffen.

Groene glazenmaker Nederland is een belangrijk land voor de groene glazenmaker. Vanwege de kritische voorkeur van de libel is de soort in heel Europa zeldzaam en bedreigd. De groene glazenmaker is de enige libel die strikt verbonden is met een bepaalde plant, krabbenscheer. Geen krabbenscheer, geen groene glazenmaker;

blauwe glazenmaker

paardenbijter

groene glazenmaker

hierdoor is het verspreidingsgebied beperkt tot de laagveengebieden waar krabbenscheer in grote dichtheden voorkomt.

De soort heet groene glazenmaker vanwege het groene borststuk; het mannetje is echter voor de rest met name blauw van kleur. De naam groene glazenmaker is dus eigenlijk heel verwarrend, met name omdat er libellen zijn die eigenlijk veel groener zijn.

Paardenbijter De paardenbijter is de meest algemene glazenmaker van Nederland. De soort verschijnt meestal pas laat in het jaar. De soort plant zich in Nederland voor maar het grootste deel van de Nederlandse exemplaren trekt Nederland binnen vanuit het zuiden. De paardenbijter is kleiner dan de andere inheemse glazenmakers. Paardenbijters jagen vaak in groepjes langs bosranden. De paardenbijter kan op basis van de volgende kenmerken van de groene glazenmaker worden onderscheiden.

- De paardenbijter is kleiner dan de groene glazenmaker.
- Het borststuk van de paardenbijter is bruin en heeft twee gele, groene of blauwe banden, die van de groene glazenmaker is eenkleurig groen.
- De paardenbijter heeft net achter het borststuk een gele spijkervormige vlek die bij de groene glazenmaker ontbreekt.
- Op de bovenkant van het borststuk bevinden zich hooguit 2 kleine, gele vlekjes. De groene glazenmaker heeft hier twee grote ovale vlekken, een kenmerk dat alleen gedeeld wordt met de blauwe glazenmaker.

Blauwe glazenmaker De blauwe glazenmaker is een algemene soort in Nederland die langs tal van stilstaande wateren, ook in kleine tuinvijvers, kan worden aangetroffen. De dieren jagen meestal laag bij de grond langs bospaden en open plekken, ook worden vaak individuen rond of soms zelfs in huis waargenomen. De blauwe glazenma-

ker is net zo groot als de groene glazenmaker. Het vrouwtje is ook nog eens een keer groen van kleur, dus deze soort zorgt waarschijnlijk voor de meeste verwarring. De blauwe glazenmaker heeft echter een aantal onderscheidende kenmerken.

- Het borststuk van de blauwe glazenmaker is (geel)groen met een tweetal donkere strepen terwijl de groene glazenmaker een eenkleurig groen borststuk heeft;
- De blauwe glazenmaker is de enige glazenmaker waarbij de blauwe vlekken op de bovenkant van de laatste achterlijfsegmenten met elkaar verbonden zijn. Hierdoor heeft de blauwe glazenmaker een lantaarntje op het achterlijf. Dit kenmerk is zelfs bij een vluchtige waarneming goed te zien.

Tot slot Natuurlijk is het zo dat libellen kunnen vliegen en dus overal kunnen opduiken. Toch kan het nuttig zijn om te kijken in welke biotoop de soort wordt gezien. De groene glazenmaker is afhankelijk van dichte vegetaties met krabbenscheer. Krabbenscheer staat op veel plaatsen in Nederland maar toch is niet elke plek geschikt voor de groene glazenmaker om zich voort te planten. Met name in de laagveengebieden komen er nog sloten en plassen voor waar de dichtheid aan krabbescheer groot genoeg is. Het zal niet altijd makkelijk zijn om een glazenmaker op naam te brengen en het vereist heel wat oefening. Maar het is des te bevredigender als het toch lukt. Alle waarnemingen van libellen kunnen doorgegeven worden aan De Vlinderstichting. Meer informatie over de groene glazenmaker kunt u vinden op www.groeneglazenmaker.nl.